

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΚΟΙΤΑΖΩ-ΑΛΙΜΟΝΟ

Τὴν παραγωγή τοῦ κοιτάζω ἀπὸ τὸ κοιτέη τὴν ἔχει ὁ Βερναρδάκης ἢ στοῦ Ψευδατυκισμοῦ τὸν ἔλεγχον ἢ στὴν ἀνταπάντησίν του πρὸς τὸν κ. Χαντζηδάκη, τὴν τυπωμένη μέσα στὴν «Ἡμέραν» τοῦ Τριεστοῦ. Σ' ἐκείνη ἴσα ἴσα τὴ συζήτηση μετὰ τὸ Βερναρδάκη ὁ κ. Χαντζηδάκης πολέμησε τὴν παραγωγή ἀπὸ τὸ κοιτέη καὶ παραδέχτηκε τὴ γνώμην τοῦ Κοραΐ ἀπὸ τὸ κυπτάζω. Ὡστε ἔξεραι πολὺ καλὰ τοῦ Βερναρδάκη τὴ γνώμην, μὰ φαίνεται δὲν τοῦ πάει ἡ καρδιά νὰ πεί τίποτα καλὸν γιὰ τὸν ἄνθρωπον ποὺ ἔβγαλε τὴ λεοντῇ τοῦ Κόντου. Ἔτσι ἐνθουσιάζεται τάχα μετὰ τὸν κ. Κουκουλέ. Τί ἀνακάλυψε ὁ κ. Κουκουλές, δὲν ἐννοῶ.

Ὡστόσο ἡ γνώμην τοῦ Κοραΐ πὼς τὸ κοιτάζω ἔρχεται ἀπὸ τὸ κυπτάζω, τὴ δημοτικὴ λέξη ποὺ τόσο συχνὰ ἀπαντᾷται μέσα στὸν Ἀριστοφάνη, εἶναι φανερὰ σωστή. Οἱ δύο λέξεις σημαίνουν σχεδὸν ἀπαράλλαχτα τὸ ἴδιο. Τὸ μόνο ποὺ, ὅσο θυμάμαι, δὲν εἶδε ὁ Κοραΐς, εἶναι πὼς ἡ λέξη συμμορφώθηκε πρὸς τὸ κοιτέη, λέξη γνωστὴ τοῦ λαοῦ, ἀντὶς νὰ γίνῃ κυπτάζω (ὅπως τὸ σκύφτω ἀπὸ τὸ κύπτω). Γιὰ τοῦτο ἔγραφε κυπτάζω. Ποῖν τὸν Κοραΐ δὲλος ὁ κόσμος, νομίζω, ἔγραφε κοιτάζω, ἀσυνείδητα, θαρρόντας πὼς ἡ λέξη ἔρχεται ἀπὸ τὸ κοιτέη. Κι ἀφ'τῇ εἶναι ἡ σωστὴ γραφή.

Ἐπειδὴ συζητοῦμε παραγωγές, αἷς προσθέσω καὶ πὼς δὲ συμμερίζομαι τὴ γνώμην τῶν κ.κ. Πολίτη καὶ Φιλήντα, ποὺ παράγουν τὸ ἀλίμονο ἀπὸ τὸ ἡλί. Πὼς ὁ λαὸς μπορούσε νὰ πάρει ἀδιανόητη λέξη γιὰ νὰ δείξει τὸν πόνο του, δὲν ἐννοῶ. Ὑπάρχουν τάχα ἀνόλογα παραδείγματα; Τὸ ἀλίμονο εἶναι τίποτα ἄλλο, παρὰ τὸ ἀρχαῖο θρηνητικὸ ἐπιφώνημα: αἴλινον = αἴ - λίνον μετὰ συνεκδρομὴ πρὸς τὸ μόνον. Στὴ σημασίαν τοῦ ἀλίμονο ἔχει τὸ αἴλινον καὶ ὁ Αἰσχύλος στὸν Ἀνακρέων: αἴλινον, αἴλινον εἰπέ.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΟ ΜΟΝΡΕΑΛ

Στῆς πεδιάδας τὴν ὁλόχλωρη σκεπὴ
ἓνα πουλάκι κελαῖδοῦσε μόνον,
ἔξενό τραγοῦδι, κ' ἡ φωνὴ του ἀλαργινή,
ὅμως τὸν ἴδιο μου γεννοῦσε πόνο!

Κάτου στὸ χόρτο τὸ πολὺ πολὺ χλωρὸ,
ἓνα λουλούδι δίχως μῦρον ἀνθοῦσε·
τὸ ἀγνώριστο λουλούδι μέσα στὸν ἀγρὸ
τὴν ἴδια τὴ λαχτάρα μου ξυπνοῦσε!

Ποιὸς τῶλπιζε σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς βορινούς
τόπους χλωρὰ ν' ἀνθοῦνε καλοκαίρια,
καὶ γιὰ ἔρωτες τόσο τόσο μακρινούς
ἔτσι κ' ἐδῶ νὰ σμίγουνε τὰ ταίρια;

Ποιὸς τῶλπιζε στοῦ τόπου ἐδῶ τοῦ ἀλαργινοῦ
τὰ χλωρὰ τόσο τόσο καλοκαίρια
πὼς εἶναι ἀκόμα κι ἀπ' τὰ χιόνια τοῦ βουνοῦ
τῶν κοριτσιῶν λευκότερα τὰ χέρια;

Ἐνα πουλάκι ἀόρατο στὴν ξενητεία,
στὸ χῶμα κάτου ἐν' ἄγριον λουλούδι,
ποὺ ἀνθίζεν ὕστερ' ἀπὸ τόση χειμωνιά,
καὶ τοῦ πουλιοῦ εἶταν πρῶτο τὸ τραγοῦδι...

Πιὸ πέρα μέσ' στοῦ ποταμοῦ τὴν ἀγκαλιά
ἓνα στενὸ μονόξυλο ἀρμενίζει,
ἓνα κορίτσι μετὰ πολὺ ξανθὰ μαλλιά
μέσα στὸ ρέμα τὸ κουπὶ θυθίζει.

Πρωτόφαντα γιὰ μένα τάχα εἶταν αὐτά;
Κ' εἶταν σὰν ξένα ποὺ ἔτσι τ' ἀγαποῦσα;
Ἡ μετὰ γυρίζαν πίσω πίσω στὰ παλιὰ
καὶ τὴ σδυσμένη τὴ ζωὴ μου ζοῦσα;

Τάχα τῆς μνήμης εἶταν ζωγραφιὰ γλυκεῖα;
τοῦ ἀγνώριστου τὴν ὄψη εἶχα ἀντικρύσει;
Ξένα ἢ δικὰ μου κι ἂν δὲν εἶταν ὅλ' αὐτά,
ὅμως τὸ μάτια ἐμένα εἶχαν δακρύσει,

στοῦ τόπου πέρα πέρα ἐκεῖ τοῦ βορινοῦ
ποὺ ἀνθοῦν ἔτσι χλωρὰ τὰ καλοκαίρια,
ποὺ κι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς πάγους τοῦ βουνοῦ
τῶν κοριτσιῶν λευκότερα τὰ χέρια.

ΑΒΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΛΗΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΡΟΥΣΟΣ

Πῶς; δίχως νὰ νῶστηθῶ, δίχως νὰ ξέρω πόθε,
Νῶσθῶ καὶ πάλι ἀρώτητος νὰ ξαναφίγω δῶθε;
Κι' ἄλλο κρασί, κι' ἄλλο κρασί φέρετε μου νὰ μεθύσω,
Τέτοιας χοιρῆς ἀδιανοησιᾶ, τὴ θύμησιν νὰ σβύσω.

Ὁμῶς Καγιὰμ

Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἴσαμε τὸ βράδι, τίς σκόλες καὶ τίς
καθημερινές, τριγυρνοῦσε πάντα γύρω ἀπὸ τοὺς στρα-
τῶνες τοῦ ἑβδόμου συντάγματος, στὰ παραπήγματα.
Πότε κουβαλοῦσε ξύλα ἀπὸ τὴν ἀποθήκην στὰ μαγε-
ρεῖα, πότε τίναζε τίς κουβέρτες τῶν ὑπαξιωματικῶν,
πότε ἔτριβε κἀνα καζάνι ἢ τίποτα καραβάνες, καὶ πο-
τε καθότανε στὸν ἥλιο καὶ λιαζότανε, σὰ νὰ συλλογιό-
τανε κατιτὶ πολὺ μακρινό, ἢ σὰ νὰ μὴ συλλογιότανε
τίποτα.

Ὅταν περπατοῦσε, κουνούσε τὰ στραβά του τὰ
σκέλια μ' ἓναν τέτοιον τρόπο, ποὺ θαρροῦσε κανεὶς
πὼς γύριζαν τὸ ἓνα γύρω ἀπ' τὸ ἄλλο, σὰν τὸ τυλιγάδι
ποὺ μαζεῦει τὸ νῆμα. Ὅταν καταγινότανε σὲ καμιὰν
ἀπὸ τίς ἐργασίες ποὺ εἶπαμε παραπάνω, εἶτε μόνος
του ἦτανε, εἶτε μαζὶ μ' ἄλλους στρατιώτες, μιλοῦσε
ἀδιάκοπα, δίχως κόμματα καὶ δίχως τελεῖες, σὰν καμ-
ποῦς πολὺ νεωτεριστικὸς ποιητὴς καὶ σὰν κι αὐ-
τοὺς, πάντοτε μετὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ
του. Ἦτανε ντυμένος μ' ἓνα παλιὸ, φαρδὺ σκοῦρο
ἀμπέχωνο, γεμάτο λεκέδες, κ' ἓνα σταχτογάλανο μα-
κρὺ καὶ πλατὺ φανταριστικὸ πανταλόνι, γυρισμένο ἀ-
πὸ κάτω, καὶ μ' ἄλλους τόσους λεκέδες, ὅσους καὶ τὸ
ἀμπέχωνο. Τὰ καπάκια μολλὶὰ του τοῦ τὰ εἶχανε
πάντοτε κουρεμένα σύρριζα, μετὰ τὴν ψιλὴ μηχανή, ἔ-
τσι ποὺ ἔφεγγε καὶ ἀσπρίζε ἀπὸ κάτω τὸ κίτρινο δερ-
μα τοῦ κεφαλοῦ του. Τὸ μουστάκι του, μαῦρον σὰ δαμ-